

BLYKALLA

Tidigt besked om lämplig användning av mark och vatten, KN2025/01543

2025-11-13

Blykalla uppskattar möjligheten att få inkomma med synpunkter på SOU 2025:88 – Tidigt besked om lämplig användning av mark och vatten. Blykalla får härmed lämna följande synpunkter

Sammanfattningsvis

- Blykalla tillstyrker att det införs en möjlighet för tidiga besked om lämplig användning av mark- och vattenområden.
- Blykalla ser mycket positivt på den uttalade begränsningen av miljöbedömningens omfattning i förslaget om områdesanvändningsbesked.
- För kärntekniska anläggningar är regeringens godkännande enligt lagrådsremissen en mer ändamålsenlig process för de kärnkraftspecifika frågorna, då den prövar alla kritiska frågor för projektet samlat.
- Regeringens antagande av en plan för kärntekniska anläggningar bör ersättas eller anpassas så att det motsvarar regeringens områdesanvändningsbesked enligt SOU 2025:88. Härigenom undviks dubbelprövning enligt hushållningsbestämmelserna.
- Processen som helhet är mer ändamålsenlig i områdesanvändningsbeskedet: sökanden driver MKB-processen i samråd med länsstyrelsen, beslutet blir bindande, och miljöbedömningen är projektbunden och proportionell.
- Den positiva ansatsen med begränsade och proportionella underlag i SOU 2025:88 bör beaktas och tydliggöras även i det slutliga förslaget om regeringens godkännande.

Kort om Blykalla

Blykalla är ett svenskt bolag som utvecklar små modulära kärnkraftsreaktorer. Bolaget är sprunget ur 25 års forskning och grundades 2013. Blykalla använder bly som kylmedium istället för lättvatten. Detta är ett av flera koncept som räknas till fjärde generationens reaktorteknik. Företaget har ett flertal patent av betydelse för bolagets teknik, däribland ett patent avseende en aluminiumlegering som är mycket motståndskraftig mot strålning och

korrosion.

Blykalla anser att det finns ett behov av tidiga besked om lämplig användning av mark- och vattenområden och ser positivt på flera aspekter av det föreslagna områdesanvändningsbeskedet.

1. Behov av en process på plats

Blykalla delar utredningens bedömning att det behövs en process för tidiga besked. För kapitalkrävande projekt som kärntekniska anläggningar är det avgörande att tidigt få besked om platsens lämplighet (och politiska risker) för att undvika kostsamma utredningar för projekt som ändå inte kan genomföras.

Vi instämmer i Svenskt Näringslivs bedömning att den nuvarande prövningen enligt 17 kap. miljöbalken sker mycket sent i processen och förlänger den i betydande omfattning utan att ge verksamhetsutövare några tydliga fördelar. En tidigareläggning av regeringens ställningstagande är därför välkommen.

2. Positivt med begränsat och proportionellt underlag

Vi ser mycket positivt på att förslaget om områdesanvändningsbesked tydliggör krav på ett mer begränsat och proportionellt underlag som är anpassat till prövningens faktiska omfattning:

Proportionella underlagskrav: Enligt förslaget ska en begäran innehålla "sådan underlag om verksamheten samt verksamhetens påverkan på ett allmänt intresse som regeringen behöver för att kunna besluta ett områdesanvändningsbesked" (6 kap. 7 §, s. 47; avsnitt 7.5.5, s. 348). Detta tillåter en mer översiktlig nivå än vid tillståndsprövning, vilket är ändamålsenligt för en tidig prövning som detta innebär.

Blykalla instämmer i Svenskt Näringslivs bedömning att underlaget för prövningen bör kunna begränsas till att avse den ungefärliga omfattningen av planerad verksamhet och dess påverkan på berörda riksintressen. Det är denna typ av proportionalitet som gör tidiga besked praktiskt genomförbara.

Anpassad miljöbedömning: Den uttalade begränsningen av miljöbedömningens omfattning är särskilt välkommen, (jmf. 6 kap. 12 §). Miljökonsekvensbeskrivningen eller den slutliga bedömningen av miljöeffekter kan hållas på en nivå som är anpassad till beslutets karaktär och inte behöver ha samma detaljnivå som vid tillståndsprövning. Detta är avgörande för att tidiga besked ska vara praktiskt genomförbara och kostnadseffektiva.

Fokuserad prövning: Prövningen fokuserar på hushållningsbestämmelserna och kräver inte Natura 2000-prövning (6 kap. 11 §), vilket ytterligare avgränsar underlaget till det som är relevant för beskedet.

Bindande verkan: Vi delar Svenskt Näringslivs bedömning att det är nödvändigt att områdesanvändningsbeskedet blir bindande i efterföljande prövningar i de frågor som

beskedet avser. Detta är avgörande för att beskedet ska ge den förutsebarhet som krävs för investeringsbeslut.

Detta är en tydlig styrka jämfört med utkastet till lagrådsremiss om "En mer ändamålsenlig prövning av kärntekniska anläggningar", där regeringens antagande av en plan kräver en strategisk miljöbedömning men där det inte framgår lika tydligt att underlaget kan begränsas proportionellt till beslutets syfte.

3. Giltighetstiden bör förlängas

Blykalla delar Svenskt Näringslivs bedömning att den föreslagna giltighetstiden om fem år är alltför kort för verksamheter av den omfattning det här rör sig om. För kärntekniska anläggningar är det inte endast de utredningar som behövs för efterföljande tillståndsprövning som kan ta tid, utan även säkring av projektfinansiering, översiktlig projektering och utveckling av tekniska lösningar.

En giltighetstid om minst 10-15 år skulle bättre motsvara realiteterna för kärnkraftsprojekt. De möjligheter som regeringen har enligt förslaget att ändra områdesanvändningsbeskedet av säkerhetspolitiska eller EU-rättsligt betingade skäl bör vara tillräckliga för att ett besked med längre giltighetstid inte ska låsa markanvändningen på ett orimligt sätt. En alltför kort giltighetstid riskerar att kraftigt minska nyttan av och intresset för att söka ett tidigt besked.

4. Förhållandet mellan områdesanvändningsbesked och regeringens godkännande

Den process som föreslås i utkastet till lagrådsremiss "En mer ändamålsenlig prövning av kärntekniska anläggningar" är ändamålsenlig för kärntekniska anläggningar eftersom regeringens godkännande prövar de kärnkraftspecifika frågorna:

- Berättigande från strålskyddsperspektiv: En obligatorisk bedömning enligt strålskyddsdirektivet som är specifik för joniserande strålning
- Beredskapsfrågor: Särskilda krav som är unika för kärntekniska anläggningar
- Förutsättningar för avfallshantering: En kritisk fråga för kärntekniska anläggningar som måste bedömas tidigt

Dessa frågor är inte avsedda att prövas i ett områdesanvändningsbesked enligt SOU 2025:88, som fokuserar på hushållningsbestämmelserna. Regeringens godkännande kräver dock att regeringen först beslutar om att anta en plan, ett beslut som i stor utsträckning överlappar områdesanvändningsbesked eftersom båda besluten prövar 3 och 4 kap. miljöbalken. För att undvika dubbelprövning och skapa en effektiv process bör dessa instrument inte existera parallellt för kärntekniska anläggningar.

Blykalla anser att processen som helhet är mer lämplig i områdesbeskedet. Ett avgörande argument för att områdesanvändningsbeskedet bör ersätta regeringens antagande av en plan är att hela processen är mer ändamålsenlig utformad.

- **Sökanden driver processen:** I områdesanvändningsbeskedet tar den sökande (projektägaren) fram en översiktlig miljökonsekvensbeskrivning i samråd

med länsstyrelsen. Detta innebär att processen är projektbunden och driven av den som har bäst kunskap om projektet.

- **Myndighetens roll är stödjande:** Länsstyrelsen har en stödjande och samordnande roll, vilket är mer effektivt än att hela processen överläts till en myndighet att driva.

- **Projektbunden MKB, inte strategisk SMB:** Områdesanvändningsbeskedet baseras på en projektspecifik miljökonsekvensbeskrivning anpassad till beslutets syfte, snarare än en strategisk miljöbedömning för en plan. Detta är mer proportionellt och ändamålsenligt för ett tidigt besked, men bör kunna anpassas efter prövningens syfte.

- **Bindande beslut:** Områdesanvändningsbeskedet blir bindande i efterföljande prövningar, vilket ger verklig förutsebarhet. Planen enligt lagrådsremissen är däremot endast vägledande i mark- och miljödomstolens prövning.

Att låta sökanden driva processen med myndigheternas stöd är mer effektivt och ger bättre underlag än att överlåta hela processen till en myndighet. Kombinerat med att beslutet blir bindande ger detta den förutsebarhet som krävs för investeringsbeslut.

Blykalla anser att områdesanvändningsbesked bör ersätta regeringens antagande av en plan, och således vara underlaget för regeringens godkännande av en kärnteknisk anläggning. Alternativt så kan processen för regeringens antagande av en plan för kärntekniska anläggningar redan nu anpassas så att det motsvarar regeringens områdesanvändningsbesked enligt SOU 2025:88.

Genom att områdesanvändningsbesked ersätter regeringens antagande av en plan blir det en enhetlig tillämpning för samtliga regeringsbeslut i frågor rörande 3 och 4 kap. miljöbalken vilket främjar rättssäkerheten. Genom att tydliggöra att underlaget för områdesanvändningsbesked ska anpassas till de frågor som ska prövas och att miljöbedömning därmed också kan begränsas till dessa är av vikt för sökanden, vilket är särskilt viktigt för att, som Svenskt Näringsliv framhåller, locka investeringar till Sverige.

5. Förhållandet mellan processerna – planen bör ersättas av områdesbeslutet

Både SOU 2025:88 och förslagen i utkast till lagrådsremissen "En mer ändamålsenlig prövning av kärntekniska anläggningar" syftar i grunden till samma mål, att möjliggöra ett tidigt, rättsligt tydligt och effektivt regeringsbesked i lokaliserings- och lämplighetsfrågor. Det finns dock en tydlig överlappning mellan de två förslagen när det gäller prövningen av hushållningsbestämmelserna:

- **Planen för kärntekniska anläggningar** (enligt lagrådsremissen) innefattar en prövning enligt 3-4 kap. miljöbalken
- **Områdesanvändningsbeskedet** (enligt SOU 2025:88) innefattar också en prövning enligt hushållningsbestämmelserna

För att undvika dubbelprövning och skapa en effektiv process bör dessa instrument inte existera parallellt för kärntekniska anläggningar.

6. Övergångsreglering

I och med vikten av att den föreslagna processen som bereds i utkast till lagrådsremissen "En mer ändamålsenlig prövning av kärntekniska anläggningar" kommer på plats så snart som möjligt så att nya aktörer kan inkomma med ansökningar, är det viktigt att detta förslag om områdesanvändningsbesked inte försenar den implementeringen ytterligare. Det finns därför behov av en mellanperiodslösning där planen för kärntekniska anläggningar tillfälligt används tills dess processen för regeringens områdesanvändningsbesked är på plats.

Blykalla AB, genom

Thérèse Burman
Head of Legal & Regulatory

